

همایش علمی مطالعات حقوقی، علوم قضایی و پژوهش های اجتماعی

نهادهای برگزار کننده همایش: موسسه قانون یار

((باهمکاری و حمایت معنوی دانشگاه رهنورد (استان بلخ، کشور افغانستان) - جهاد دانشگاهی استان تهران))

سردبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی شماره مجوز: ۷۸۸۶۴-۱۵۲۱/۳۳۰۱

تاریخ برگزاری همایش: ۱۳ خرداد ۱۴۰۰ شماره مقاله: ۱۹/۰۲۵ رده بندی کنگره: الف ۹۰۳/۴۵۳۵

بررسی عوامل کارساز و کلیدی در راستای توسعه صنعت ورزش و اثرات اقتصادی و اجتماعی آن در جامعه

ندا شیخ جمالی

چکیده

امروزه ورزش به یک تجارت عظیم تبدیل شده است و درآمدهای حاصل از تبلیغات در مسابقات ورزشی به ویژه بازی های المپیک، رقابت های جام جهانی فوتبال و مسابقات باشگاهی، صنعت تولید وسایل و تجهیزات ورزشی و هزینه هایی که مردم برای استفاده از امکانات ورزشی می پردازند موجب شده است که ورزش به عنوان یک نظام اقتصادی قدرتمند جای خود را در اقتصاد جوامع باز کند و افراد بسیاری در این نظام سرمایه گذاری کنند. همچنین گرایش روبه رشد مردم به ورزش و نیاز به مصرف کالاها و خدمات ورزشی باعث شده تا صنعت ورزش روند درآمدزایی بی سابقه ای را تجربه کرده و سهم بسزایی در اقتصاد کشورها ایفا کند. همچنین بررسی اثرات مستقیم و غیرمستقیم سرمایه گذاری در ورزش و تأثیر آن بر روی رشد و توسعه اقتصادی، یک مسئله بسیار مهم برای اقتصاد کشورها می باشد. نقش اقتصادی ورزش را می توان در دو دسته تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم اقتصادی تقسیم نمود. اثراتی چون تولید کالاها و خدمات ورزشی، صادرات و واردات، هزینه های خانوار، ایجاد اماکن و تسهیلات، تبلیغات، مشارکت در بورس، پوشش رسانه ای، اشتغال، جذب گردشگر و حامیان مالی در زمره اثرات مستقیم اقتصادی ورزش قرار می گیرند. اثرات اقتصادی غیرمستقیم ورزش نیز در زمینه هایی چون ارتقاء سطح سلامت جامعه، کاهش هزینه های درمان و به تبع آن توسعه برنامه های ملی سلامت، کاهش غیبت کارکنان و افزایش عملکرد آنها و در نتیجه رشد و توسعه اقتصاد، می باشد.

واژگان کلیدی: ورزش، منافع اقتصادی، فعالیت فیزیکی، توسعه اقتصاد، درآمدزایی

بخش اول: بررسی مفهومی و ماهیتی واژه ورزش

تمام مطالعات مرتبط با ورزش، با مسئله سختی مواجه هستند که چگونه ورزش را تعریف کنند. ورزش قسمتی از فعالیتی به نام فراغت می باشد. محققین این حوزه تلاش کرده اند که توضیح دهند به چه نوع فعالیتی فراغت گفته می شود، اما تعریف مشخصی پیدا نکردند چون این فعالیت به احساسات و ادراکات مشارکت کنندگان بستگی دارد. در واقع یک فعالیت می تواند برای یک نفر فراغت و برای یک شخص دیگر فراغت نباشد. فدراسیون ورزشی اروپا در سال ۱۹۹۲ تعریف خلاصه ای از ورزش انجام داده است: ورزش یک فعالیت فیزیکی است که در آن از طریق مشارکت سازمان یافته و یا غیر سازمان یافته، جهت گسترش سلامت جسمی و فکری، ایجاد رابطه های اجتماعی و یا بدست آوردن نتایج در مسابقات انجام می شود (فدراسیون اروپا، ۱۹۹۲). مهم ترین سوالی که مطرح می شود این است که فرق بین فعالیت های ورزشی فعال، فراغت عمومی و فعالیت های مربوط به سرگرمی چیست؟ فعالیت های مختلف می تواند در این گروه ها یا گروه های دیگر طبقه بندی شوند. فوتبال، دو و میدانی و ژیمناستیک بطور واضح جزء بازی های المپیک می باشد و در همه کشورها جزء ورزش های فعال طبقه بندی می شوند. رفتن به سینما و یا خوردن شام در بیرون و تماشای تلویزیون فعالیت های فراغتی و سرگرمی می باشند. سوالی که مطرح می شود این است که آیا دارت و بیلارد جزء فعالیت های ورزشی می باشند یا فراغتی؟ گفته می شود که این دو ورزش و یا امثال چنین فعالیت هایی جزء ورزش می باشند و لذا در خیلی از کشورها چنین فعالیت هایی را تلویزیون پوشش داده و روزنامه ها در مورد این دو بحث می کنند. همچنین فعالیت ها، رقابتی می باشند. در کشورهایی که چنین فعالیت هایی گسترش یافته جزء طبقه بندی ورزشی می باشند. بنابراین، فعالیت بدنی در آنها وجود ندارد و لذا در طبقه بندی فعالیت های فیزیکی جایی ندارند اما رقابتی هستند. مجموعه دیگری از فعالیت ها که فیزیکی هستند اما رقابتی نیستند اغلب در طبقه بندی مشارکت ورزش ملی جای می گیرند. فعالیت هایی مانند باغبانی فیزیکی هستند اما در طبقه بندی غیر ورزشی جای می گیرند (گراتون و تیلور، ۲۰۰۲، ص ۷). یکی دیگر از فعالیتها "راه رفتن" می باشد. اگرچه بسیاری از راه رفتن ها، مانند راه رفتن طاقت فرسا در کوه و حومه شهر یک

سرگرمی محسوب می شود اما مانند ورزش دارای فایده برای سلامتی می باشد. این فعالیت در بعضی جوامع جزء فعالیت های ورزشی محسوب شده و در بعضی جوامع نه (همان). راجرز^۱ (۱۹۷۷) معتقد است که چهار عنصر اساسی باید در یک فعالیت وجود داشته باشد تا به عنوان ورزش در نظر گرفته شود: ورزش باید یک فعالیت فیزیکی بوده، برای سرگرمی انجام شود، یک وسیله رقابت باشد و دارای چارچوب سازمانی رسمی باشد. یک معیار دیگر نیز که به نظر می رسد جزء معیارهای ورزش باشد این است که فعالیتی ورزشی محسوب می شود که بوسیله رسانه ها و آژانس های ورزشی مورد توجه قرار گیرد. راجرز، یک لیست اصلی را به عنوان فعالیت های ورزشی پیشنهاد داده است که مورد قبول تمام کشورها می باشد و یک لیست تکمیلی که با توجه به هر کشور به عنوان ورزش طبقه بندی می شود.

بند اول: صنعت ورزش

ورزش در دنیای امروزی یک صنعت است و برای اولین بار مولین از این واژه برای ورزش استفاده کرده است. مولین اشاره می کند که هرگونه فعالیت ورزشی که موجبات افزایش ارزش افزوده کالاها و خدمات ورزشی را فراهم کند صنعت ورزش محسوب می شود (عسکریان، ۱۳۸۳). پیتز، فیلدینگ و میلر (۱۹۹۴) در معرفی اجزای ورزش همه محصولات، کالاها، خدمات، اماکن و افراد مرتبط با ورزش را اجزای صنعت ورزش می نامند در جای دیگر پیتز و استوتلار (۱۹۹۶) در رابطه با تعریف صنعت ورزش بر بازارهای مرتبط با ورزش و تفریحات سالم تأکید نموده اند. با توجه به تمام تعریف های ارائه شده، می توان در کل صنعت ورزش را مجموعه ای از فعالیت های مرتبط با تولید و بازاریابی کالاها و خدمات ورزشی محسوب نمود که در ارتقاء ارزش افزوده نقش داشته باشند (عسکریان، ۱۳۸۳). صنعت ورزش دارای بخشهای زیادی است که مرکز تمام آنها را محصول ورزشی تشکیل می دهد و در خدمت شرکت کنندگان، تماشاگران و سایر افراد قرار می گیرد. پیتز و همکاران (۱۹۹۴) بیان می دارند که رویدادها، اطلاعات، آموزش و کالاها و خدمات

^۱ - Rodgers

ورزشی چهار دسته اصلی محصولات ورزشی هستند و آنها می توانند بر تولید ناخالص داخلی و ارزش افزوده هر کشور تأثیر بسزایی داشته باشند. پیتز و استوتلار (۱۹۹۶) ارتباط بین تولیدکنندگان، محصولات و مصرف کنندگان در صنعت ورزش را بصورت جدول زیر بیان می کنند:

ارتباط بین تولیدکنندگان، محصولات و مصرف کنندگان

تولید کنندگان	محصولات	مصرف کنندگان
- مالکان - حامیان مالی - رسانه ها - سازمان ها و آژانس های بازاریابی - سازندگان تجهیزات	- رویدادهای ورزشی - کالاهای ورزشی - اطلاعات - آموزش	- تماشاگران - شرکت کنندگان - بینندگان تلویزیونی - موسسات و شرکتها

منبع: پیتز و استوتلار، ۱۹۹۶

ورزش مخلوطی از سه بخش دولتی، داوطلبانه و تجاری است. دولت در مواقعی (در کشورهای کمتر توسعه یافته در بیشتر موارد) از ورزش حرفه ای نیز حمایت می کند. ولی در عین حال دولت باید بر بخش حرفه ای مالیات وضع نماید تا از این مالیات برای بهبود ورزش همگانی و حتی ورزش حرفه ای استفاده نماید زیرا ورزش همگانی در درازمدت فواید بیشتری برای بخش عظیمی از جامعه به دنبال خواهد داشت، در حالی که سرمایه گذاری در بخش حرفه ای برای بخش محدودی از جامعه سود می رساند. این نکته را باید در نظر داشت که حامیان مالی بخش خصوصی در بیشتر موارد در سطح نخبگان ورزشی (ورزش حرفه ای) سرمایه گذاری می کنند و خیلی کم در سطح ورزش همگانی سرمایه وارد می کنند. شرکت های تجاری حامی ورزش دو گونه اند:

الف) شرکت های تجاری تولیدکننده کالای ورزشی که به تولید کالای ورزشی مشغول بوده و کالای آنها مستقیم به مصرف بخش خصوصی می رسد که بخشی از آن سرمایه - گذاری، با مصرف کالای ورزشی توسط ورزشکاران دوباره به خود آنها بر می گردد و بخش دیگری از سود نیز از طریق مصارف کالاهای ورزشی تولیدی این شرکت های تجاری توسط مردم و هواداران تیم ها یا طرفداران ورزشکاران محبوب که تبلیغ کننده کالاهای این شرکت ها هستند به آنها بر می گردد (مثل شرکت آدیداس، نایک و...).

ب) بیشتر حامیان مالی ورزش ها از شرکت هایی هستند که در زمینه اقتصادی دیگر یا غیر ورزشی فعالیت دارند. در اینجا انگیزه برای فروش کالا به کسانی که در ورزش مشارکت می کنند کمتر است و هدف آنها بدست آوردن بازارهای بسیار وسیع تر از بازارهای مربوط به ورزش می باشد و برای نیل به این هدف از ورزش به عنوان یکی از ابزارهای مفید که می تواند زمینه را برای فروش بیشتر کالاهای آنها فراهم آورد، سود می برند (گراتون و تیلور، ۲۰۰۲). ورزش حرفه ای از این طریق، در بسیاری از جوامع به یک صنعت پر رونق تبدیل شده و از زیر چتر حمایت دولت ها خارج شده است مگر در کشورهای جهان سوم یا در حال توسعه که دولت بیشترین حمایت مالی را از ورزش می کند. دولت ها در کشورهای جهان، از گسترش ورزش همگانی حمایت می کنند. می توان با بررسی و تحلیل - های علمی، برنامه ریزی های اقتصادی دقیقی برای این صنعت درآمدزا ایجاد کرد. ایران برای رسیدن به اقتصاد بدون نفت باید بتواند از استعدادهای این صنعت بالقوه استفاده نماید.

بخش دوم: عوامل مؤثر بر توسعه صنعت ورزش

بند اول: میزان علاقه مردم به فعالیت ها و رویدادهای ورزشی

مردم دلیل اصلی وجود صنعت و تجارت ورزشی هستند. اگر علاقه یا تقاضا برای ورزش وجود نداشته باشد، امکان تداوم فعالیت های مرتبط با توسعه تندرستی و تفریحات مرتبط با ورزش وجود نخواهد داشت، به عبارت دیگر، اندازه بازار ورزش کاملاً مرتبط با میزان نرخ مشارکت مردم در ورزش است. مردم به دلایل مختلفی مانند حفظ و ارتقاء سلامتی،

کاهش وزن، یادگیری مهارت های جدید، ماجراجویی، بودن با دوستان، رهایی از یکنواختی زندگی و کاهش فشارهای روانی و سایر دلایل به ورزش می پردازند. آنان از طریق شرکت در فعالیت های ورزشی و صرف هزینه برای ورزش که شامل مواردی مانند پرداخت شهریه و حق عضویت در باشگاه های ورزشی و یا خرید لوازم و تجهیزات ورزشی است که موجب رونق بازار ورزش می گردند. تماشای رقابت های ورزشی و هزینه های انجام شده از سوی مردم برای حضور و تماشای مسابقات زنجیره ای از فعالیت های مختلف و مشاغل گوناگون را ایجاد می کند. به طور مثال، برای برگزاری مسابقات لیگ، فعالیت های مربوط به ساخت و آماده سازی استادیوم ها و سالن های ورزشی، سازماندهی مسابقات و برگزاری آن، خدمات مربوط به بلیط فروشی و تسهیلات جنبی مانند ترافیک و پارکینگ، فعالیت های مربوط به رسانه ها اعم از خبر رسانی یا تحلیل رویدادهای انجام شده الزامی خواهد شد و این مجموعه عوامل به گسترش صنعت و بازار ورزش منجر خواهد شد (یوسفی و حسنی، ص ۵).

بند دوم: توسعه بخش های تجاری در صنعت ورزش

همراه با تحولات اجتماعی و دگرگونی در نیازها و ایجاد خواسته های جدید، بازار ورزش امکان گسترش در قلمروهای جدید را خواهد داشت. بطور مثال، توجه به ایجاد فرصت های برابر برای ورزش زنان و مردان، زمینه هایی را برای توسعه بازار در ورزش زنان ایجاد کرده است. اقدام به برگزاری مسابقات جام جهانی فوتبال زنان از سوی فیفا از سال ۱۹۹۱ به بعد با استقبال گسترده ای همراه بوده است. همچنین برگزاری مسابقات جهانی معلولان در رشته های مختلف، بخصوص مسابقات پارا المپیک، از دلایل قابل توجه در توسعه صنعت ورزش بوده است (پیتز و استوتلار، ۲۰۰۲).

بند سوم: افزایش فرصت های انجام ورزش

امروزه در بسیاری از کشورهایی که صنعت ورزش در آن رشد یافته است، فرصت های پرداختن به ورزش روندی افزایشی داشته است. بسیاری از اماکن ورزشی، پارک ها و

تفریحگاهها زمینه‌های انجام فعالیت‌های ورزشی را فراهم ساخته‌اند. در برخی کشورها طبقه‌بندی مسابقات لیگ در گروه‌های سنی، امکان مشارکت حداکثری اقشار مختلف را فراهم کرده است. مسابقات مربوط به پیشکسوتان و یا گروه‌های سنی خرد سال و یا مسن دامنه مخاطبین ورزش را گسترده کرده و فرصت‌های انجام ورزش را افزایش داده است (یوسفی و حسنی، ص ۶).

بخش سوم: ورزش، یکی از اهداف توسعه ای در جهان

در سال ۲۰۰۲، سازمان ملل متحد تکالیفی را برای گسترش فعالیت‌های ورزشی در سیستم سازمان ملل پیشنهاد کرد. هدف این تکلیف، رشد سیستماتیک و همسان استفاده از ورزش برای توسعه و صلح، در سطح جامعه و همچنین ایجاد حمایت ویژه از چنین فعالیت‌هایی توسط دولت‌ها و سازمان‌های مرتبط با ورزش می‌باشد. در واقع از نظر سازمان ملل، ورزش یکی از ابزارهای رسیدن به اهداف توسعه هزاره (MDG)^۱ می‌باشد (ورزش ابزاری برای توسعه و صلح، ص ۲۱). ورزش صرفاً یک کالای لوکس یا فقط برای سرگرمی نمی‌باشد. دستیابی به ورزش و مشارکت در آن، از حقوق انسانی است و برای تمام افراد در سنین مختلف یک نیاز اساسی است که زندگی سالمی داشته باشند. ورزش چه یک بازی و فعالیت بدنی ساده و چه یک مسابقه سازمان یافته، نقش مهمی در جوامع دارد. ورزش برای توسعه یافتگی کودکان بسیار مهم است. ورزش ارزش‌های مهمی مثل تعاون و احترام را یاد می‌دهد، سلامتی را بهبود داده و احتمال مبتلا شدن به مریضی را کاهش می‌دهد. ورزش، یک نیروی اقتصادی قابل توجهی است که اشتغال ایجاد کرده و منجر به توسعه اقتصادی و منطقه‌ای در یک کشور می‌شود. همچنین ورزش باعث همبستگی افراد و جامعه شده و باعث پل زدن فرهنگ و اختلافات قومی در کشور می‌شود. ورزش یک ابزار مقرون به صرفه برای مواجه با چالش‌های توسعه و صلح ارائه می‌کند و جهت دستیابی به اهداف توسعه هزاره کمک شایانی به کشورها می‌کند. در حالی که ورزش به عنوان یک حق انسانی شناخته می‌شود، اما اغلب در اولویت قرار ندارد و یک حق فراموش شده تلقی می‌-

^۱ - Millennium Development Goals

گردد. هدف سازمان ملل این است که دولت‌ها، سازمان‌های مرتبط با ورزش و بخش خصوصی راهکارهایی را برای تهییج مشارکت کنندگان در ورزش و سرمایه‌گذاری در این بخش ایجاد نمایند. شعار "ورزش برای همه" سازمان ملل، دستیابی و مشارکت در تربیت بدنی را به حداکثر می‌رساند و تأکید آن بر مشارکت همه گروه‌ها در جامعه، صرف نظر از جنس، سن، توانایی و یا نژاد می‌باشد. سیاست‌های سازمان ملل متحد در مورد ورزش وسیله‌ای برای توسعه، فراتر از مشارکت عادی در ورزش می‌باشد تا بر این نکته تأکید کند که ورزش یک ابزار بسیار مهمی برای توسعه و ایجاد جامعه مدنی می‌باشد. ورزش نقش بسیار مهمی در انسجام اجتماعی و توسعه سرمایه اجتماعی و سرمایه انسانی دارد. در نوامبر ۲۰۰۳، سازمان ملل متحد بخش‌نامه‌ای را مبنی بر تعهد خود بر ورزش به عنوان وسیله‌ای برای ترویج آموزش و پرورش، بهداشت و درمان، توسعه و صلح تصویب کرد. بعد از آن، این سازمان سال ۲۰۰۵ را به عنوان سال ورزش و تربیت بدنی انتخاب کرد تا از این طریق، بتواند به صلح جهانی و اهداف توسعه هزاره برسد. این اهداف عبارتند از آموزش ابتدایی همگانی، ترویج برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان، مبارزه با HIV و پرداختن به مسایل زیست محیطی پایدار (همان). لذا برای رسیدن به این اهداف سهم عمده‌ای را برای ورزش در نظر گرفته است. مشارکت در ورزش برای سازمان ملل امر مهمی است. ورزش باعث می‌شود که افراد جامعه باهم متحد باشند. ورزش انجمنی را برای یادگیری مهارت‌ها مانند نظم و انضباط، اعتماد به نفس و رهبری ایجاد می‌کند و همچنین ورزش اصول اساسی مانند تحمل و مدارا، همکاری و احترام متقابل را آموزش می‌دهد. ورزش ارزش تلاش کردن و همچنین نحوه مدیریت کردن پیروزی و شکست را یاد می‌دهد. با توجه به جنبه‌های مثبتی که از ورزش برشمرده شد، سازمان ملل متحد را تشویق می‌کند تا از ورزش برای دستیابی به اهداف خود استفاده کند (کالتر، ۲۰۱۰).

کید^۱ (۲۰۰۸) اذعان می‌کند که مسئله ورزش برای توسعه هنوز اول راه بوده و بودجه کافی برای این کار توسط کشورها دیده نشده است. هنوز منظم و دارای مقررات خاص نبوده،

kidd-^۱

دارای برنامه ریزی ضعیف و همچنین تا حدی از جریان اصلی توسعه به دور می باشد. وی اذعان می دارد که سه رویکرد همپوشان وجود دارد:

۱) توسعه ورزش های سنتی که در آن مربیگری ورزش های پایه، تجهیزات و زیرساخت ها مورد توجه هستند.

۲) کمک های بشر دوستانه که در آن پول جمع آوری شده برای پناهندگان استفاده می شود (برای مثال کارهایی که در المپیک های اولیه انجام می شد یا برخی از کمک هایی که بریتانیا از پول حق بازی ها جهت کمک به پناهندگان استفاده می - کرد).

۳) جنبش ورزش برای توسعه و صلح که شامل بسیاری از سازمان ها می شود. برای مثال کید نشان داد که ۱۶۶ سازمان در دنیا در حوزه ورزش و توسعه فعالیت می - کنند.

بند اول: حداکثر کردن جنبه های مثبت ورزش

بسیاری از ارزش های ذاتی ورزش با اصول لازم برای توسعه و صلح سازگاری دارد. مانند: بازی جوانمردانه، تعاون و احترام. مهارت های زندگی آموزش یافته از طریق ورزش باعث افزایش قدرت افراد شده و سلامتی روانی مانند انعطاف پذیری، اعتماد به نفس و ارتباط با دیگران را برای فرد به ارمغان می آورد. ورزش، انعکاس اجتماع است و باید اذعان شود که ورزش مانند عناصر زیادی از جامعه، خصلت های بد انسانی نیز آن را احاطه کرده است مانند: خشونت، فساد، تبعیض، اوباش گری، ملی گرایی بیش از حد، تقلب و استفاده از داروهای نیرو افزا. هرچند که این جنبه های منفی ورزش، بیشتر از جنبه های بالقوه مثبت آن نیست. سازمان ملل توانایی کمک به دولت ها و جوامع در حوزه های مثبت ورزش برای رسیدن به اهداف هزاره توسعه را دارد.

بند دوم: ورزش و توسعه انسانی پایدار

مهم‌ترین بخش توسعه از نظر سازمان ملل، توسعه انسانی پایدار می‌باشد که تصدیق می‌کند که توسعه بهتر از رشد اقتصادی می‌باشد. توسعه فرآیند گسترش انتخاب‌های مردم و افزایش فرصت‌های در دسترس برای تمام اعضاء جامعه می‌باشد. بر پایه اصول برابری و پایداری، تأکید بر آن است که اهمیت افزایش فرصت‌ها برای نسل فعلی مانند نسل‌های آینده باشد. استعدادهای پایه انسانی برای طول عمر و زندگی سالم، آگاهی یافتن، دستیابی به منابع مورد نیاز برای یک استاندارد زندگی مطلوب و برای مشارکت در زندگی اجتماعی یک نیاز اساسی است. ورزش می‌تواند بطور مستقیم به ساخت چنین استعدادهایی کمک نماید. مشارکت در ورزش، دارای منافع فیزیکی قابل توجه می‌باشد همچنین کمک به توانایی مردم برای زندگی سالم و طولانی، بهبود خوشبختی و تندرستی، افزایش امید به زندگی و کاهش احتمال ابتلا به بیماری غیر مسری، مریضی‌های قلبی، دیابت و سرطان از ویژگی‌های مشارکت در ورزش می‌باشد. ورزش همچنین فواید روانشناسی مانند پرورش انسجام اجتماعی، آموزش مکانیسم‌های مقابله با استرس، کاهش استرس و افزایش تمرکز را دارد. ورزش استعدادهای انسانی را بوسیله افزایش دانش و کمک به آموزش شکوفا می‌سازد. ترکیب تربیت بدنی در برنامه درسی مدرسه و ایجاد فرصت برای سرگرمی باعث شکوفایی استعدادهای کودکان برای یادگیری می‌شود. ورزش همچنین به مردم درباره بهتر کردن فیزیک بدن و افزایش آگاهی و محافظت از بدن، آموزش می‌دهد. به همین نحو، مشارکت در ورزش‌های بیرونی، آگاهی و مراقبت از محیط زیست را افزایش داده و به مردم درباره اهمیت تمیز و سالم نگه داشتن محیط زیست آموزش می‌دهد. ورزش همچنین یک جزء کلیدی از زندگی اجتماعی است که به طور مستقیم جامعه درگیر آن است. ورزش به خاطر جالب بودن و همچنین سرگرمی، مردم را در کنار هم جمع می‌کند. به ایجاد روابط اجتماعی، ساخت ارتباط و توسعه گفتگو بین افراد و گروه‌ها کمک می‌کند. ورزش همچنین داوطلبان را برای گسترش جامعه فعال تحریک کرده و به ایجاد سرمایه اجتماعی و تقویت بافت اجتماعی کمک می‌کند (گزارش توسعه انسانی سازمان ملل، ۲۰۰۲).

بند سوم: ورزش و توسعه اقتصادی

با این حال که ورزش برای توسعه انسانی ضروری است، به توسعه اقتصادی نیز کمک می‌کند. بخش ورزش شامل کارخانه‌های مرتبط با کالاهای ورزشی، خدمات مربوط به ورزش، توسعه زیرساخت‌ها و رویدادهای ورزشی می‌باشد که توسط بخش دولتی، اسپانسرها، تماشاگران، فروشندگان و رسانه‌ها تأمین می‌شود. این عناصر اقتصادی ورزش به هم پیوسته می‌باشد و به توسعه ورزش هم کمک می‌کنند و هم نفع می‌برند. ورزش می‌تواند محرک مؤثری برای توسعه اقتصادی، به خصوص در سطح یک منطقه باشد. به طور جداگانه، هر کدام از بخش‌های مختلف اقتصاد ورزش می‌تواند فعالیت، شغل و ثروت ایجاد کند و پتانسیل اقتصادی ورزش منطقه‌ای، زمانی که توسط دولت‌ها و با توجه به استراتژی "ورزش برای همه" حمایت می‌شود، افزایش می‌یابد. ورزش همچنین می‌تواند به عنوان موتور محرک توسعه اقتصادی و ایجاد کار ایفای نقش بکند. برنامه‌های ورزشی، فرصت‌های اشتغال را مانند تقاضای مؤثر برای کالاهای و خدمات ایجاد می‌کنند. ورزش همچنین یک منبع هزینه‌های عمومی و خصوصی، مانند هزینه بر روی زیرساخت‌ها، در طول رویدادهای مهم و مصرف می‌باشد. به اضافه، این عوامل منتج از ورزش دارای پتانسیل قابل توجه برای آغاز توسعه اقتصادی می‌باشد (لالکا، ۱۹۹۹، ص ۱۳). ساخت و بازسازی زیرساخت‌های ورزشی نیز می‌تواند به توسعه اقتصادی کمک نماید. چه اینکه این زیرساخت‌ها بزرگ باشد و چه یک پروژه کوچک مانند تسطیح یک مکان از لحاظ ایمنی و مناسب بودن برای بازی باشد. بنابراین، توسعه مکان‌های باز و زیرساخت‌های ورزشی یک موضوع بسیار مهم در برنامه‌ریزی شهری می‌باشد. منافع اقتصادی توسعه زیرساخت‌ها، عبارتند از اشتغال و سرمایه‌گذاری در طول ساخت و ساز، همچنین اشتغال مداوم در مورد فعالیت‌های درون آن. وقتی یک مکان ورزشی ساخته می‌شود دارای اهداف چندگانه‌ای می‌تواند باشد که عبارتند از استفاده مدرسه‌ها و گروه‌های اجتماعی برای کارهای فرهنگی، اجتماعی و سایر فعالیت‌ها.

هرکسی که به طور منظم در فعالیت های ورزشی مشارکت می کند صرف نظر از سن، توانایی و یا جنس، این فعالیت ها فواید زیادی برای گروه های مشخص خواهد داشت. برای مثال:

در بین جوانان، فعالیت بدنی به سلامتی استخوان ها، منظمی ضربان قلب، عملکرد مؤثر ریه، بهبود مهارت های حرکتی و عملکرد شناختی کمک می کند. در بین زنان، فعالیت فیزیکی باعث کاهش و جلوگیری از شکاف مفصل ها و کاهش اثرات پوکی استخوان می گردد. در بین سالخوردگان، فعالیت فیزیکی، ظرفیت عملکرد یک فرد را بالا برده و کمک می کند به اینکه فرد از کیفیت زندگی و استقلال خود نگهداری نماید (همان). شواهد پزشکی نشان می دهد که مشارکت در فعالیت های جسمی و فیزیکی، به عنوان قسمتی از سبک زندگی سالم، روش پایدار و مقرون به صرفه ای برای مقابله با مریضی های غیر مسری می باشد. بهبود سلامتی عمومی از طریق افزایش فرصت های مشارکت در ورزش، فواید اقتصادی زیادی را ارائه می کند (سلامتی در کانادا، ۲۰۰۸)، به خصوص در کشورهای در حال توسعه، که منابع بهداشتی کمتری دارند، لذا پیشگیری ضروری می باشد. علاوه بر بهبود بهداشت و سلامت عمومی و کاهش هزینه های مراقبت، ورزش و فعالیت های بدنی فواید اقتصادی زیادی از طریق افزایش بهره وری ایجاد می کند. برای مثال، در آمریکا در سال ۲۰۰۰، کم تحرکی بدنی ۷۵ میلیارد دلار به هزینه های پزشکی افزود که اگر ۱ دلار سرمایه گذاری در فعالیت فیزیکی و ورزشی می شد، باعث انباشت ۳.۲ دلار در هزینه های پزشکی می گردید (پرات و همکاران، ۲۰۰۰). در کانادا، برآورد شده است که فعالیت فیزیکی، بهره وری را معادل ۵۱۳ دلار برای هر کارگر در یک سال افزایش داده است (سلامتی در کانادا، ۲۰۰۸). این افزایش، در نتیجه کاهش غیبت از کار، کاهش اشتباه و آسیب بوده است که باعث افزایش بهره وری گردیده است. در نتیجه، ورزش نه تنها فواید مثبت زیادی برای افراد دارد بلکه دارای فواید اقتصادی برای جامعه دارد. برای برجسته کردن اهمیت ورزش و فعالیت فیزیکی برای سلامتی، سازمان بهداشت جهانی (WHO) در سال ۲۰۰۲ یک روز را به نام "حرکت به سمت سلامتی" و یک روز را روز "جهان بدون دخانیات و ورزش بدون دخانیات: بازی پاک" نام گذاری کرده است. این ابتکار عمل،

باعث شده است که کشورهای عضو این سازمان، هر سال یک روز را به عنوان حرکت به سمت سلامتی جشن بگیرند.

بخش پنجم: بررسی و نقش ورزش در توسعه اجتماعی و اثرات آن در اجتماع

علاوه بر اثراتی که ورزش در رشد اقتصادی دارد، برنامه‌های ورزشی بر استعدادهای انسانی، اثر می‌گذارد. همچنین، بین افراد ارتباط برقرار می‌کند و مهارت‌های زندگی و ارزش‌های اصلی را یاد می‌دهد. این برنامه‌ها، توسعه اجتماعی را افزایش داده و به انسجام اجتماعی کمک می‌کند، به خصوص زمانی که توسط جوانان انجام می‌شود. منافع حاصل از چنین برنامه‌هایی ابزار قدرتمندی برای مقابله با محرومیت‌های اجتماعی و جمع کردن گروه‌های اجتماعی متفرق از هم می‌باشد. ورزش با بهبود عوامل زیر بر توسعه اجتماعی کمک می‌کند:

۱. جلوگیری از مصرف مواد مخدر

زمانی که مهارت‌های شخصی و اجتماعی باهم در آمیخته می‌شوند، ورزش می‌تواند بر تصمیم افراد برای مصرف کردن و مصرف نکردن مواد مخدر اثر بگذارد. با این حال که ذاتاً ورزش از مصرف مواد جلوگیری نمی‌کند اما طراحی خوب برنامه‌های ورزشی می‌تواند از بروز رفتارهای دارای ریسک بالا جلوگیری نماید (گزارش اداره مبارزه با مصرف مواد مخدر سازمان ملل، ۲۰۰۲).

۲. جرم، جنایت و تبهکاری

عواملی که منجر به کشیده شدن جوانان به سمت جرم می‌شود عبارتند از: نبود مربیان خوب، فقدان انضباط شخصی و ملالت و خستگی. ورزش می‌تواند عوامل این جرم و جنایت را با کمک به جوانان برای ارتباط با بزرگسالان و همسالان و همچنین با تشویق آنها برای حضور سازنده در جامعه و تهیه برنامه مناسب برای وقت آنان، از بین ببرد. در

انگلستان گزارشی نشان می‌دهد که برنامه‌های ورزشی در مناطق جرم خیز باعث کاهش جرم، خرابکاری و بزهکاری جوانان شده و از تخلف و تخطی دوباره آنها جلوگیری کرده است (ورزش در انگلستان، ۲۰۰۷).

۳. برابری جنسیتی

ورزش می‌تواند عنصر مؤثری برای توانمندسازی دختران و زنان جامعه باشد با توجه به اینکه آنها اغلب از مشارکت و لذت بردن از منافع فعالیت‌های فیزیکی و اجتماعی ایجاد شده توسط ورزش محروم هستند. تصور نادرستی در مورد توانایی‌های زنان وجود دارد که برنامه‌های ورزشی کمک می‌کند تا این تبعیض کاهش یافته و نقش زیادی برای زنان در جامعه داده شود. در کشورهای مختلف مطالعات زیادی در این خصوص انجام شده که نشان می‌دهد مشارکت زنان در ورزش باعث جلوگیری از بزهکاری دختران شده و عملکرد درسی آنها را بهتر می‌کند (سابو، ۲۰۰۸). ورزش می‌تواند به افراد معلول نیز برای ورود به اجتماع کمک شایانی انجام دهد. ورزش باعث ایجاد اثر متقابل اجتماعی در بین افراد معلول شده و باعث کاهش انزوای آنها و همچنین شکستن تبعیض می‌شود. برنامه‌های ورزشی برای معلولان، یک روش مقرون به صرفه برای ایجاد توانبخشی برای آنهاست. این برنامه‌های ورزشی، باعث ایجاد مهارت، افزایش پویایی و تحرک و ایجاد اعتماد به نفس در معلولین می‌گردد. به این خاطر است که کمیته ملی المپیک معلولان در جهان و کشورهای مختلف دنیا وجود دارد زیرا اثرات این ورزش‌ها برای این گروه از افراد جامعه کاملاً مشهود است (همان).

بخش ششم: نقش ورزش در شکل‌گیری سرمایه اجتماعی

سیاست‌های ورزشی در کشورهایی مثل استرالیا، کانادا، انگلیس و نیوزلند بر دو هدف متمرکز می‌باشد: ۱- توسعه ورزش قهرمانی ۲- افزایش میزان افرادی که درگیر فعالیت‌های ورزشی رقابتی بطور رسمی، یا بطور کلی درگیر فعالیت‌های ورزشی هستند. جهت تحقق اهداف مذکور، سیاست‌های دولت بر روی توسعه سازمان‌های غیرانتفاعی متمرکز

دارد و اکثر قریب به اتفاق سرمایه‌گذاری‌ها به سود ورزش قهرمانی می‌باشد. با وجود اینکه تمرکز بیشتر بر رسیدن به قهرمانی در سطح المپیک و رقابت‌های بین‌المللی می‌باشد، واژه سرمایه اجتماعی در اکثر سیاست‌های ورزشی به چشم می‌خورد. واضح است که سیاستگذاران هر ملتی اعتقاد دارند که سرمایه اجتماعی باعث دستیابی به مزایای قابل لمس در اجتماع خواهد شد و گنجاندن آن در سیاست‌های مربوط به ورزش نشانه مشروعیت سرمایه اجتماعی در حیطه ورزش می‌باشد. علاوه بر اینکه ورزش قهرمانی، احساس خوبی در جامعه ایجاد می‌کند مسلماً دلایل بهتری برای سیاست‌گذاران جهت پرداختن به ورزش قهرمانی وجود دارد. بطور کلی به منظور توجیه این پدیده، دولت مردان به دنبال برقراری ارتباط بین ورزش قهرمانی و سرمایه اجتماعی هستند تا چهارچوب علمی جهت توجیه سیاست‌گذاری‌های خود پیدا کنند. در اکثر کشورها ورزش به عنوان وسیله‌ای جهت کسب قدرت، منزلت و به رسمیت شناخته شدن می‌باشد. برای مثال در استرالیا، برای توجیه نخبه‌گرایی و توجه زیاد به مدال آوران، عقیده بر این است که نخبه‌ها به عنوان الگو در جامعه شناخته می‌شوند که باعث توسعه و مشارکت مردمی بیشتر در فعالیت‌های ورزشی می‌شود. بنابراین مفهوم همبستگی اجتماعی یکی از دلایل مهم سرمایه‌گذاری در ورزش قهرمانی می‌باشد (نیکلسون، ۲۰۰۸). برای درک طبیعت سرمایه اجتماعی توجه به ابعاد جغرافیایی و تفاوت‌های فرهنگی بسیار مهم می‌باشد. یکی از ابعاد این تفاوت در تعریفی که پاتنام^۱ (۲۰۰۱) از سرمایه اجتماعی پل‌زننده^۲ (مشمول کننده) و متصل‌کننده^۳ ارائه داده است یافت می‌شود. سرمایه اجتماعی متصل‌کننده به هنجارهای اعتماد و روابط متقابل بین اعضاء گروه یا شبکه‌های بسته اشاره دارد. برعکس، سرمایه اجتماعی پل‌زننده به شبکه‌هایی اشاره دارد که با یکدیگر مرزهای مشترک دارند. این اشتراک باعث ایجاد هویت مشترک و روابط متقابل در مرزهای وسیع‌تر می‌شود. یکی از افرادی که صراحتاً بحث‌های قابل توجهی در زمینه نقش سرمایه اجتماعی و ورزش داشته است اوسلانر^۴ (۱۹۹۸) می‌باشد. به

^۱ - putnam
^۲ - bridging
^۳ - bonding
^۴ - Uslaner

نقل از وی "ورزش سرمایه اجتماعی را می‌سازد زیرا اعتماد به نفس را افزایش داده و احترام به قوانین را آموزش می‌دهد. ورزش ارتباطات اجتماعی را گسترش می‌دهد. ورزش به شکل پنهانی باعث گسترش قدرت تحمل و ارزش‌های برابری طلبانه می‌شود. مردم ورزش نمی‌کنند تا اخلاقیات یاد بگیرند اما درس‌های اخلاقی جزء نتایج جانبی ورزش می‌باشد." در ورزش سه فرآیند برای تولید سرمایه اجتماعی بکار می‌رود: ساختن اعتماد به نفس، ارتباطات اجتماعی و درس‌های اخلاقی.

وارنر^۱ (۲۰۰۸) به این نکته اشاره می‌کند که سازمان‌های داوطلبانه ورزشی تأثیر ضعیفی در شکل‌گیری سرمایه اجتماعی در بعد سیاسی (سطح عمومی و سازمانی) دارند ولی در مورد سطح فردی، که اشاره به همان سه حیطه فضایل اجتماعی دارد و توسط پژوهشگران دیگر از جمله پاتنام نیز به آن اشاره شده، تأثیر قوی و چشم‌گیری دارد. از ویژگی‌های سازمان‌هایی که به تولید این گونه سرمایه اجتماعی می‌پردازد نوع عضویت (خروج بدون قید و شرط از گروه)، ویژگی‌ها، اجتماعی (غیر سیاسی بودن) و خودگردان بودن آنها می‌باشد. در بعد فردی، روح مشارکت‌پذیری فعالیت‌های ورزشی، آن را میدانی برای تولید سرمایه اجتماعی شناسانده است. شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد در ورزش موقعیت‌هایی برای تولید سرمایه اجتماعی اتصال‌دهنده و پل‌زننده وجود دارد. برای مثال، هاریس^۲ (۱۹۹۸) نشان داده است که در ورزش، دوستی‌های جدید و ارتباطات اجتماعی فراتر از مرزهای طبقات اجتماعی و مذهبی شکل می‌گیرد. این واقعیت، شامل بازیکنان و غیر بازیکنان یعنی مربیان و تماشاچیان نیز می‌باشد که نهایتاً منجر به افزایش اعتماد و عمل متقابل می‌گردد. به عبارت دیگر، ورزش، زمینه‌ساز تولید سرمایه اجتماعی پل‌زننده و متصل‌کننده می‌باشد. ورزش می‌تواند، چنانچه پاتنام تشبیه کرده، به عنوان یک فوق چسب اجتماعی^۳، از طریق ایجاد غرور و افتخار و هدف مشترک و تعهد به مکان زندگی مردم را به یکدیگر پیوند دهد.

^۱ - Warner

^۲ -harris

^۳ -sociological super glue

کالمن^۱ (۱۹۹۸) کمتر به بحث رابطه بین ورزش و سرمایه اجتماعی پرداخته است، اما در مورد بحث‌های مربوط به سرمایه اجتماعی و توسعه سرمایه انسانی (مثل آموزش، تخصص و مهارت‌های کاری) مطالعاتی داشته است. وی اعتقاد دارد که سرمایه اجتماعی جنبه‌های طبیعی ساختار اجتماعی و روابط اجتماعی می‌باشد که کارها را آسان می‌کند. کالمن بر کارهای آگاهانه افراد در توسعه و استفاده از سرمایه اجتماعی تأکید دارد. در این زمینه شایان ذکر است که بسیاری از سازمان‌های ورزشی بر توسعه تأکید زیادی دارند و بر این نکته تمرکز دارند که باید به آموزش و پرورش جوانان پرداخته شود و برای آنها هم امکانات مالی و هم اجتماعی فراهم شود. علاوه بر این، تأکید گسترده بر جنبه‌های مختلف سرمایه انسانی مانند مهارت‌های تخصصی، اجتماعی و سازمانی، اعتماد و مسئولیت‌پذیری دارند (به نقل از پاتنام، ۲۰۰۱). البته نباید در مورد اهمیت نقش ورزش در تولید سرمایه اجتماعی خیال پردازی کرد. در واقع ورزش در مواقعی در ایجاد نابرابری اجتماعی نقش دارد که می‌توان آن را به عنوان بخش منفی سرمایه اجتماعی در نظر گرفت. ارتباط قوی بین افراد در کلوپ یا سازمان ورزشی می‌تواند آنها را به گروه‌های همگن تبدیل کند که نسبت به دیگران رفتاری خصمانه داشته باشند. بعضی از باشگاه‌ها با ایجاد فضایی بسته، تمایل به بروز رفتاری خصمانه نسبت به غیر خودی‌ها دارند. در همین ارتباط، در بسیاری از مناطق استرالیا، شرکت در فعالیت‌های ورزشی به شدت بین قومیت‌ها و شرایط اجتماعی و اقتصادی مختلف متفاوت است که این‌ها در نتیجه وجود کلوپ‌ها یا سازمان‌های ورزشی است که انحصاری بوده و رفتاری خصمانه نسبت به افرادی دارند که دارای ویژگی متفاوتی نسبت به آنها هستند (آترلی، ۲۰۰۳). به احتمال زیاد در مورد رابطه بین سرمایه اجتماعی و ورزش، فاکتورهای جغرافیایی دخیل هستند. این موضوع بخصوص در مورد تیم‌های ورزشی که در مکان‌های متفاوتی وجود دارند صحیح می‌باشد. شکل‌گیری سرمایه اجتماعی اطراف تیم‌های ورزشی ممکن است مانعی جهت ایجاد سرمایه اجتماعی در حیطه وسیع‌تری از اجتماع باشد. به نظر می‌رسد در موارد مشابهی شکل‌گیری سرمایه اجتماعی قوی در سطح محلی باعث تضعیف سرمایه اجتماعی در حیطه‌ای وسیع‌تر می‌شود. در واقع

^۱ - Coleman

پاتنام این نظریه را پذیرفته که پیوندهای درون گروهی قوی، باعث ارتباط پل زننده ضعیف می شود. در نتیجه ارتباطات ضعیف پل زننده باعث می شود که گروه در حل مشکلات گروهی در حیطه وسیع تر دچار مشکل شود (پاتنام، ۲۰۰۱). با تمام این تفاسیر، درست است که نقش ورزش در ایجاد سرمایه اجتماعی در هاله ای از ابهام است، اما هیچ گاه نباید در مورد نقش ورزش در سلامت جسمی و روانی و حس هویت اجتماعی و وابستگی به مکان چشم پوشی کرد و آن را دست کم گرفت.

بخش هفتم: آثار اقتصادی ورزش

بطور کلی نقش اقتصادی ورزش را می توان در دو دسته تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم اقتصادی تقسیم نمود. اثراتی چون تولید کالاها و خدمات ورزشی، صادرات و واردات، هزینه های خانوار، ایجاد اماکن و تسهیلات، تبلیغات، مشارکت در بورس، پوشش رسانه ای، اشتغال، جذب گردشگر و حامیان مالی در زمره اثرات مستقیم اقتصادی ورزش قرار می گیرند. اثرات اقتصادی غیرمستقیم ورزش نیز در زمینه هایی چون ارتقاء سطح سلامت جامعه، کاهش هزینه های درمان و به تبع آن توسعه برنامه های ملی سلامت، کاهش بزه کاری ها، کاهش غیبت کارکنان و افزایش عملکرد و بهره وری آنها و در نتیجه رشد و توسعه اقتصاد، می باشد (ساندرسون، ۲۰۰۲). کالاهایی که در زمینه ورزش مورد نیاز هستند و حتی آنهایی که بطور غیرمستقیم در خدمت ورزش قرار می گیرند، خواه ناخواه باید تهیه و تولید شوند. در یک اقتصاد سرمایه داری، فعالیت ورزشی چه جنبه نمایشی داشته باشد یا نداشته باشد مصرف اموال و خدمات را ایجاب می کند و به دنبالش به بازار صنعت و تجارت راه باز می کند بدین ترتیب اعمال و تأثیرات اقتصاد در ورزش مشخص می گردد (آندرف، ۱۳۸۰). ورزش و اقتصاد در تعامل با یکدیگرند. از یک طرف دولت ها و شرکت های خصوصی با سرمایه گذاری در ورزش می توانند از منابع بسیار بهره مند شوند و از طرف دیگر ورزش در جنبه های مختلف توسعه اقتصادی، می تواند نقش مؤثری داشته باشد (اتیقا، ۱۳۸۱). در عصر حاضر، ورزش به عنوان یک بخش اقتصادی از ابعاد مختلف، در تولید و مصرف کالاها و خدمات ورزشی و توسعه اقتصادی جوامع نقش اساسی دارد

(آندرف، ۱۳۸۰). از دهه ۱۹۷۰، صنعت ورزش در تمام دنیا از رشد چشمگیری برخوردار بوده که از جمله موارد تأییدکننده این موضوع می‌توان به رشد تولید پوشاک و تجهیزات ورزشی، افزایش تعداد باشگاه‌ها و بازیکنان حرفه‌ای و افزایش درآمدهای مختلف تلویزیونی و تبلیغاتی اشاره نمود (عسکریان، ۱۳۸۳).

بند اول: ورزش و بازرگانی

ورزش به خودی خود و در مقایسه با بازرگانی‌های سایر صنایع در سطح جهانی، به عنصر مهم در بازار اقتصادی جهان تبدیل شده است. از میان بسیاری از بازرگانی‌های مرتبط با ورزش، می‌توان از شرکت‌های تهیه پوشاک، تولید کنندگان تجهیزات، شبکه‌های رسانه‌ای، میدان‌ها و ورزشگاه‌ها، شرکت‌های بازرگانی، بازیکنان تیم‌های ورزشی و مسابقات حرفه‌ای نام برد. همچنین می‌توان بازرگانی‌های خارج از صنعت ورزش ولی مرتبط با حیطه ورزش مانند حمایت شرکت‌ها از رویدادهای ورزشی، ساخت جایگاه‌های ویژه توسط شرکت‌ها، عقد قرارداد با بازیکنان مشهور، فروش کالاهای ورزشی و کارت‌های بازیکنان و عقد قراردادهای انحصاری پخش تلویزیونی رویدادهای ورزشی را مشاهده کرد (زنجر و همکاران). از امور بازرگانی مربوط به ورزش، درآمد زیادی بدست می‌آید. سه دسته از این درآمدها عبارتند از: درآمد مستقیم، درآمد حاصل از حمایت و درآمد غیرمستقیم (همان).

الف) درآمد مستقیم: برخی از سازمان‌ها بطور مستقیم به درآمدهایی دست می‌یابند که مستقیماً از برگزاری یک رویداد ورزشی حاصل می‌شود. درآمدهایی مانند دریافت حق ورودی (فروش بلیط)، درآمد حاصل از فروش حقوق پخش صوتی و تصویری و درآمدی که از طریق جلب حمایت‌ها بدست می‌آید.

ب) درآمد حمایتی یا حاصل از حمایت^۱: صاحبان امتیاز تیم‌ها و افراد شاغل در باجه‌های فروش سوغاتی، محل توقف خودروها و شرکت‌های برقراری نظم و امنیت، درآمد خود را

^۱ - Supportive Revenue

طریق جلب حمایت شرکت‌ها از برگزاری رویدادها و فعالیت‌های ورزشی تأمین می‌کنند. در واقع باشگاه یا افراد با تبلیغ محصولات شرکت‌ها درآمد بدست می‌آورند. این نوع درآمد، درآمد حمایتی نامیده می‌شود.

ج) درآمد غیر مستقیم: سومین روش بازرگانی ورزشی برای کسب درآمد به شیوه غیرمستقیم است. تمامی شرکت‌هایی که در طبقه بندی شرکت‌های با درآمد مستقیم و حمایتی قرار نمی‌گیرند، در این دسته قرار می‌گیرند. این بازرگانی‌ها بطور مستقیم به رویدادهای ورزشی وابسته نیستند اما به شهرت رشته‌های ورزشی یا تیم‌های خاص بستگی دارند. این قبیل بازرگانی‌ها، آنهایی هستند که پوشاک ورزشی و وسایل ورزشی را می‌فروشند و یا از طریق حمایت از برگزاری رویدادهای ورزشی کسب درآمد می‌کنند. در این گونه بازرگانی‌ها، حضور مردم به اندازه بازرگانی‌های حمایتی اهمیت ندارد اما شهرت ورزش یا تیم وابسته به آن تا حدودی از اهمیت بیشتری برخوردار است. در برخی از کشورها، از جمله انگلستان و نیوزلند به دلیل اهمیت و محبوبیت ورزش، رشد هزینه‌های ورزشی خانوار حتی به نسبت رشد اقتصادی این کشورها بیشتر گزارش شده است، که حاکی از این است که ورزش یک کالای لوکس است و هر قدر که درآمد افزایش یابد هزینه‌های ورزشی با سرعت بیشتری افزایش می‌یابد (ساندرسون، ۲۰۰۲). همچنین در آفریقای جنوبی رشد اقتصادی در سال ۱۹۹۹ نسبت به سال ۱۹۹۷، ۱۲ درصد بوده در حالی که رشد صنعت ورزش در طی همین سال‌ها ۱۵ درصد گزارش شده است (صنعت ورزش در آفریقای جنوبی، ۲۰۰۵).

بند دوم: تأثیر صنعت ورزش بر صادرات و واردات

از دیگر فواید ورزش اقتصادی ورزش، تأثیر این صنعت بر مبادلات خارجی کشورهاست که موجب شده سهم این صنعت از تجارت جهانی به ۲.۵ درصد برسد (گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۳۸۹). اقتصاد رو به رشد کشورهایی مثل آمریکا شرایط بسیار خوبی را برای صنعت و تجارت ورزشی ایجاد کرده است. هرچند واردات و صادرات ورزشی سهم ناچیز ۰.۰۴ تا ۰.۲ درصد از GDP کشورها را به خود اختصاص داده است، با این حال

میزان مبادلات بین المللی کالاهای ورزشی هر کشور با میزان توسعه ورزش و صنعت آن کشور تناسب دارد. مطالعات انجام شده در سال ۱۹۹۹ حاکی از آن است که بزرگترین بازار تجهیزات ورزشی جهان با ۳۷.۵۴ میلیارد دلار مختص کشور آمریکاست. همچنین ارزش جهانی تجهیزات ورزشی در سال ۱۹۹۷ حدود ۹۰ میلیارد دلار تخمین زده شده است که نسبت به سال ۱۹۹۶ حدود ۵ درصد رشد داشته است. این در حالی است که ۱۰ کشور پیشرفته بیش از ۸۰ درصد بازار جهانی و ۷۵ درصد تجارت بین المللی این صنعت را از آن خود کرده است (همان).

بند سوم: اشتغال

ایجاد فرصت های شغلی از مهم ترین اثرات اقتصادی صنایع مختلف به شمار می آید. رشد فرصت های شغلی در صنعت ورزش نیز با همه گیر شدن ورزش در بین جوامع مختلف ارتباط دارد ورزش یکی از حیطه های پر رونق اقتصادی برای ایجاد اشتغال بوده است (سازمان تربیت بدنی، ۱۳۸۴). رشد تصاعدی صنعت ورزش، موجب ایجاد فرصت های شغلی ورزشی در بخش های مختلف همچون آموزش، تولید پوشاک، کفش و تجهیزات ورزشی، ساخت اماکن و تسهیلات، شبکه های رسانه ای، ورزش ها و لیگ های حرفه ای شده است. بر اساس اطلاعات موجود، صنعت ورزش ۶۰ تا ۸۰ میلیون شاغل در سراسر جهان دارد (چان، ۲۰۰۹). شاغلین ورزش به دو گروه شاغلین رسمی و داوطلب تقسیم می - شوند. داوطلب به فردی اطلاق می شود که وقت آزاد خود را با حقوق ناچیزی یا بدون دریافت حقوق در اختیار بخش های ورزشی مانند امور دفتری، مربیگری، داوری و برگزاری مسابقات ورزشی قرار می دهد. در برخی از کشورهای پیشرفته، تعداد داوطلبان نسبت به شاغلین بخش ورزشی بطور چشمگیری بیشتر است که علت آن به جنبه های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه برمی گردد. در ایران شاغلین ورزشی ۱۰۷ درصد کل شاغلین می باشد.

نتیجه گیری

در جمع بندی کلی و نتیجه گیری پایانی تمامی مطالبی که در این مقاله به آن پرداختیم باید گفت ورزش یکی از عواملی است که به طور مستقیم و غیر مستقیم بر رشد اقتصادی اثرگذار است. در جامعه امروز نمی توان از ورزش دور ماند. در بسیاری از مواقع، ورزش و امور مربوط به آن، مردم را احاطه کرده است. آنان به تماشای مسابقات و رویدادهای ورزشی می روند، در ورزش مشارکت می کنند. با دوستان خود درباره ورزش صحبت می کنند وسایل و تجهیزات ورزشی می خرند. حتی اگر هیچ علاقه ای هم به ورزش نداشته باشند به طرق مختلف با آن مواجه هستند. ستارگان ورزشی در آگهی های تبلیغاتی معرفی می شوند. برنامه های تلویزیونی مراسم و رقابت های مهم ورزشی را پخش می کنند. بطور ناخودآگاه موفقیت تیم های ورزشی هم شهری و ملی خود را دنبال می کنند. ورزش به همین ترتیب توانسته در کشورهای پیشرفته جهان، بصورت یک صنعت مهم و درآمدزا درآید که گاه رتبه آن در برخی از کشورها بالاتر از صنایع اتومبیل سازی با بیش از ۵۰ سال پیشینه قرار می گیرد به طوری که بصورت یک صنعت بین المللی درآمده و شاغلان متعددی را بطور مستقیم و غیرمستقیم به خود جذب کرده است. مسابقات ورزشی که هر ساله در سراسر جهان برگزار می شود، در جلب افکار عمومی و ارتقاء وجهه عمومی شهر میزبان در سطح جهان مؤثر بوده و عواید اقتصادی، سیاسی و فرهنگی فراوانی را فراهم می آورد. یکی از بحث های اساسی در ورزش، سرمایه گذاری در این مهم می باشد. کشورهای در حال توسعه به دلیل عدم توجه به ورزش نسبت به کشورهای پیشرفته، سرمایه گذاری کمتری انجام داده اند. یکی از مهم ترین بخشی که باید در این سرمایه گذاری نقش داشته باشد، بخش دولتی است. دولت در کشورهای پیشرفته در ورزش حرفه ای کمتر سرمایه گذاری می کنند و بیشترین سرمایه گذاری را در حوزه ورزش همگانی انجام می دهند. در این کشورها هم بخش خصوصی به حد کافی در این حوزه فعال هست هم امکانات لازم برای بخش خصوصی فراهم می باشد. دولت در این

کشورها در ابتدا با ساخت ورزشگاه‌ها و مکان‌های مختلف ورزشی در حوزه ورزش حرفه‌ای سرمایه‌گذاری‌های لازم را انجام داده‌اند کما اینکه الان هم در ورزش حرفه‌ای و قهرمانی سرمایه‌گذاری می‌کنند. اینکه دولت در بخش ورزش باید حضور داشته باشد، به اصل اقتصاد رفاه بر می‌گردد. بازار بخش خصوصی همیشه موفق عمل نمی‌کند و در تأثیر بر رفاه جامعه موفقیت زیادی پیدا نکرده است. در واقع در حوزه ورزش نیز شکست بازار وجود دارد و این شکست بازار دلیلی است برای حضور دولت در این بخش. از این رو حضور دولت، جلوگیری کننده شکست بازار می‌باشد. در حوزه شکست بازار در ورزش دو موضوع قابل بحث است: کارایی (بهره‌وری) و عدالت. اگر ورزش اثرات اجتماعی بیشتری نسبت به اثرات فردی دارد، ممکن است برای مشارکت کننده در ورزش بازار کارا باشد اما برای اجتماع نیست. یک بازار کارا، ارزش مشارکت یک فرد و هزینه عرضه آن را محاسبه می‌کند اما در محاسبه ارزش افزوده اجتماعی آن ناتوان است. یک فرد مصرف کننده بواسطه رفتارش، سطح بهینه تولید اجتماعی را افزایش نخواهد داد. یعنی سطح تولیدی که ایجاد می‌کند نه تنها برای خودش کافی نیست بلکه برای سود بهینه اجتماع نیز کافی نخواهد بود. این بدین خاطر است که مصرف کنندگان سودهای اجتماعی را بدست می‌آورند بدون اینکه چیزی از دست بدهند در واقع آنها "سواری مجانی" می‌کنند. دولت مسئولیت رفاه اجتماعی را به عهده گرفته است و برای اینکه به تولید و مصرف بالاتر ورزش دست یابد، به بخش مصرف کننده و تولید کننده ورزش در بخش تجاری و داوطلبانه، بطور مستقیم و غیرمستقیم یارانه پرداخت می‌کند. در مورد عدالت نیز همین گونه است. توزیع منابع و تولید توسط بازار بخش خصوصی ممکن است مطابق با آن چیزی نباشد که دولت در مورد عدالت دارد. دولت برای اینکه به عدالت رفتار کند باید در حوزه‌های مختلف ورزشی و ایجاد فرصت‌های ورزشی برای مردم تلاش کند و با توجه به اینکه همه ورزش‌های حرفه‌ای مهم هستند،

عدالت را در این مورد رعایت کند. دولت علاوه بر این در حوزه ورزش همگانی و "ورزش برای همه" باید سرمایه‌گذاری اساسی انجام دهد.

منابع و مآخذ

الف) منابع فارسی

- ۱- آریا، جمشید و عباس بهرام (۱۳۹۵)، تاریخ تربیت‌بدنی و ورزش، تهران.
- ۲- اتقیا، ناهید (۱۳۹۴)، تعامل بازاریابی و مدیریت ورزشی، پژوهشکده تربیت‌بدنی.
- ۳- اشنفلدر، مارک جی و مینگ لی (۱۳۹۲)، اقتصاد ورزش، ترجمه محمدرضا کاظمی، جهانگیر یداله‌ی و مصیب پهلوانی، انتشارات دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- ۴- پارسامهر، مهربان (۱۳۹۹)، جامعه‌شناسی ورزش، انتشارات دانشگاه یزد، چاپ سوم.
- ۵- جلالی فراهانی، مجید (۱۳۹۸)، مدیریت اوقات فراغت و ورزش‌های تفریحی، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، چاپ چهارم.
- ۶- جلیلیان، غلامرضا (۱۳۸۳)، توصیف وضعیت باشگاه‌های فوتبال حرفه‌ای ایران و مقایسه آن با چند کشور منتخب، رساله دکتری مدیریت و برنامه‌ریزی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تربیت‌معلم.
- ۷- جماعت، خاطره (۱۳۹۵)، مقایسه دیدگاه روسای فدراسیون‌های ورزشی و مدیران شرکت‌های حامی در خصوص اهداف حمایت مالی از ورزش، پایان‌نامه کارشناسی ارشد و تربیت‌بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شمال.
- ۸- حسینی، محمد سلطان، ابراهیم علی دوست قهفرخی، غلامرضا شعبانی بهار و مالک رجبی (۱۳۹۴)، بررسی دیدگاه مدیران شرکت‌های خصوصی درباره حمایت مالی از ورزش به عنوان ابزار بازاریابی، مدیریت ورزشی، شماره ۱۲، صص ۳۶-۲۲.

- ۹- دائی کریم‌زاده، سعید، مصطفی عمادزاده و هادی کامکار دلاکه (۱۳۸۸)، اثر سرمایه - گذاری دولت در بخش حمل و نقل بر رشد اقتصادی در ایران، فصلنامه مدل سازی اقتصادی، سال سوم، شماره ۴ "پیاپی ۱۰"، صفحات ۸۲-۶۳.
- ۱۰- زمانی، مطهره، سید عماد حسینی و هادی رجایی (۱۳۹۱)، اثر مخارج ورزشی بر تولید ناخالص داخلی ایران، مجله مدیریت ورزشی، شماره ۱۵، صص ۱۵۶-۱۴۳.
- ۱۱- زمانی، مطهره (۱۳۹۸)، اثر مخارج ورزشی بر تولید ناخالص داخلی ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شمال.
- ۱۲- سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت بدنی کشور (۱۳۸۴)، سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران (مرکز ملی مدیریت و توسعه ورزش کشور)، نشر سیب سبز، چاپ اول.
- ۱۳- شفیع‌زاده، بهرام (۱۳۸۸)، تبیین استراتژی توریسم ورزشی کشور ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شمال.
- ۱۴- شقاقی شهری، وحید (۱۳۸۸)، بررسی اثرات فساد مالی بر رشد اقتصادی و نابرابری درآمدی، رساله دکتری اقتصاد، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس.
- ۱۵- طرح جامع تربیت بدنی و ورزش در کشور (۱۳۸۲)، سازمان تربیت بدنی.
- ۱۶- عسکریان، فریا (۱۳۸۳)، بررسی وضعیت اقتصادی صنعت ورزش ایران در سالهای ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰ با تکیه بر تخمین GDSP، رساله دکتری دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران.
- ۱۷- عصارى آرانی، عباس و وجیهه افصلی ابرقویی (۱۳۸۹)، ارتباط اندازه دولت و توسعه انسانی (مقایسه کشورهای نفتی و کشورهای در حال توسعه غیرنفتی)، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دهم، شماره ۳۶، صفحات ۹۰-۶۱.

۱۸- کاظم، محمد (۱۳۹۹)، فوتبال در بورس و بورس در فوتبال، تهران انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ دوم.

۱۹- کریمی، جواد (۱۳۶۴)، نگاهی به تاریخ تربیت بدنی جهان، مرکز نشر دانشگاهی تهران.

۲۰- گجراتی، دامودار (۱۳۸۷)، مبانی اقتصاد سنجی، ترجمه حمید ابریشمی، انتشارات دانشگاه تهران.

۲۱- گزارش عملکرد برنامه چهارم توسعه بخش تربیت بدنی و ورزش طی سال های ۱۳۸۸-۱۳۸۴، هفته نامه برنامه، سال دهم، شماره ۴۴۳، ۱۳۹۰.

۲۲- معماری، ژاله (۱۳۸۶)، مدل سازی و تحلیل آمیخته بازاریابی صنعت ورزش کشور (با رویکرد تصمیم محور)، رساله دکتری دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران.

ب) منابع لاتین

- ۱- Andreff, W. (۲۰۱۸) Sport in Developing Countries, Edward Elgar Publishing, pp. ۳۰۸-۳۱۵.
- ۲- Andreff, W., Bourg, J.F, Halb, B. & Nus, J.F. (۲۰۱۹), Economic factors of Sport in Europe: Financing and Economic Impact, paris: Dalloz.
- ۳- Autralia Sport Commission Economic (۲۰۲۱), Value of Sport and Recreation in Australia. [www. Ausport.gov.au](http://www.Ausport.gov.au).
- ۴- Baade, R.A. (۲۰۱۵), Professional sports as catalysts for metropolitan economic development. Journal of Urban Affairs ۱۸ (۱), ۱-۱۷.

- Baad A. robert (۲۰۱۷), "Stadiums, Professional Sports, and Economic Development: Assessing the Reality" No.۶۲.
- ۶- Baad A. robert and Richard F. Dye. (۱۹۸۸) "Sports Stadiums and Area Development: A Critical Review," Economic Development Quarter&, pp ۲۶۵-۲۷۵.
- ۷- Becker, G.S. (۱۹۹۲) 'A theory of the allocation of time', Economic Journal, ۷۵, ۳.
- ۸- Bloom. M. Grant. M & Watt.D (۲۰۰۵) Strengthening Canada. The Socio- Economic Benefit of Sport Participation in Canada.
- ۹- Chang-Kyun, K. (۱۹۹۷), The development of Sport of Sports Industry in Korea and their tasks, ۱st Sport Industry Seminar.

جهاد دانشگاهی

Academia.edu

TBBIN.com

CiteFactor

Symposia

JREF.IR

DRJI

CIVILICA

CONF PAPER

ESJI

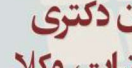
ICI WORLD OF JOURNALS

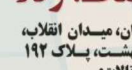
Bahamayah.com

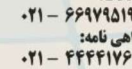
science alert

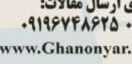
easyPapers

CONF

INDEX COPERNICUS

کنفرانس یار

موسسه قانون یار

با همکاری مراکز علمی و دانشگاه های داخلی و خارج از کشور همچون مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و نمایه مقالات در سایت sid.ir (دانشگاه بین المللی رهنورد/بلخ/افغانستان)
(موسسه بین المللی icsi world of journals/ورشو/لهستان)
(انجمن علمی بین المللی citefactor/citefactor/آریزونا)
برگزار می کند:

همایش ملی مطالعات حقوقی، علوم قضایی پژوهش های اجتماعی

۱۳ خرداد ۱۴۰۰ - تهران

داوری زود هنگام مقالات

استان تهران-موسسه قانون یار

محورهای همایش:

- * مقالات در گرایش های حقوق خصوصی، حقوق جزا
- * حقوق عمومی، حقوق بین الملل، حقوق قضایی، فقهی و
- * مقالات در گرایش های علوم ثبتی و علوم اقتصادی و بانکی
- * مقالات در گرایش ها و موضوعات علوم اجتماعی و علوم تربیتی

روش های ارسال مقالات به همایش:

- * ارسال فایل Word مقاله (به همراه شماره تماس) به ایمیل Phdsara@yahoo.com
- * ارسال فایل Word مقاله به واتس آپ یا تگرام شماره ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

به ده مقاله برتر و برگزیده همایش، ده تقدیس به همراه تقدیرنامه مخصوص اعطا می گردد. به مقالات ارسالی و پذیرفته شده پژوهشگران، گواهی نامه معتبر اعطا می گردد. تمامی مقالات همایش در پایگاه ها و سایت های ملی و بین المللی نمایه و درج می گردند. داوری مقالات حداکثر سه روز می باشد و گواهی نامه در کمتر از یک هفته صادر می شود.

جهاد

تقویت رزومه

داوطلبان آزمون دکتری

اساتید دانشگاه، قضات، وکلا

دیرخانه: تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت، پلاک ۱۹۲

واحد پذیرش مقالات: ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹ - ۰۲۱

واحد صدور گواهی نامه: ۴۴۴۴۱۷۶۴ - ۰۲۱

مشاور و راهنمای ارسال مقالات: ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵ - ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

www.Chanonyar.ir www.Olomensani.ir

SID